

Guia de personatges

- Rigaut Molières i Franc Lagoulières:** caps del clan deth Horcalh, juntament amb Chuanot Pueyo. (Personatges de ficció, ambdós inspirats en François Raygot, àlies *Lagoueillère*, el primer guia que va portar viatgers a la Maladeta.)
- Chuanot Pueyo:** fundador del clan deth Horcalh juntament amb Rigaut Molières i Franc Lagoulières. (Personatge de ficció.)
- Juan Gonzalo:** governador de la Val d'Aran. (Personatge de ficció.)
- Bartomieu Bigalt:** caçador de meravelles. Antiquari, marxant, traficant, espoliador i venedor de fum. (Personatge de ficció.)
- Duc de Richelieu:** Louis François Armand de Vignerot du Plessis, mariscal de Plessis i duc de Richelieu, governador de la Guaiana i de la Gascunya. Va anar a prendre les aigües a Luishon l'any 1763 i també el 1769.
- Ramond de Carbonnières:** geòleg i botànic que anhelava conquerir el cim més alt dels Pirineus. Va fer el primer intent conegut a la Maladeta l'any 1787 i va arribar a pujar el Mont Perdut l'any 1801. El capità Vicente de Heredia però, sembla ser que ja hi havia estat.
- Jan Aurilló, Lafont, Marcèu, Bernat:** joves contrabandistes del clan deth Horcalh. (Personatges de ficció.)
- Jacques i Lavandens:** mulaters que feien la ruta Luishon-Benasc. (Personatges de ficció.)
- Bertran Bèrot:** l'hostaler de Can Bèrot. (Fonda i personatge de ficció que podríem ubicar a casa Bèrot, al final del carrer Major de Benasc.)

- Jausep Cató:** contrabandista del clan deth Horcalh. Alumne avantatjat i home de confiança de Rigaut, Pueyo i Lagoulières. (Personatge de ficció.)
- Brilhèta:** muller de Franc Lagoulières. Contrabandista, pasadora i espia. La primera dona que va pujar a la Forcanada. (Personatge de ficció.)
- Pèrot:** fill de Franc Lagoulières i de la Brilhèta, jove pastoret de cabres que començar a fer d'aprenent al servei dels banys termals, a Luishon. (Personatge de ficció.)
- Maria Bèrot:** àlies Nena Bèrot. Segona dona que puja a la Forcanada. Filla de Bertran Bèrot, que regentava l'hostal familiar i el bordell del poble. (Personatge de ficció.)
- Compte de Beust:** d'origen alemany, Karl Leopold von Beust va ser el primer que va explotar les mines de cobalt als Pirineus. A Sent Mamet va construir la *Manufacture de Saffre & d'Azur*. Va fer també una societat amb el capità Vicente de Heredia per tal de construir una altra fàbrica a l'Aragó. Company del baró de Dietrich.
- De Gensanne:** Antoine de Genssane, naturalista, enginyer i geòleg especialista en mines.
- Julian:** hostaler que regentava l'antic hospital de Benasc o Espitalet. Aquest edifici va acabar desapareixent sota una allau. (Personatge de ficció.)
- Mossèn Ramon:** Capellà de Santa Maria de Benasc. Fa exorcismes contra les tempestes. (Personatge de ficció.)
- Don Miguel:** Guarda del resguardo de rentas de la zona de la Val d'Aran que es ven als contrabandistes. (Personatge de ficció.)
- Saussure:** Horace-Bénédict de Saussure. Aristòcrata, metge, naturalista i explorador. Principal divulgador del Montblanc i pioner de l'alpinisme. Va fer la tercera ascensió al cim del Montblanc, l'agost de 1787, amb divuit guies i el seu criat.

- Miquel Cao i Catarina:** Apotecaris de Vielha que tenien botiga i obrador al camin Reiau. Afeccionats a la botànica i a la mineralogia, sovint van a herboritzar les muntanyes d'Aran i Benasc. (Personatges de ficció.)
- Andrieu i Idaleta:** marit i muller que regenten el primitiu espitau de Banhèras o Hospice de France. Valedors del clan deth Horcalh. (Personatges de ficció.)
- Doctor Barrié:** metge de les termes de Luishon. Inspector de les aigües minerals de Luishon.
- Maria del Pilar de Silva y Palafox:** duquessa d'Aranda. L'estiu de 1785 va prendre les aigües a les termes de Luishon. Aquella estada va durar un mes i, amb el seu marit, el comte d'Aranda, van realitzar diverses excursions.
- Baró de Dietrich:** Philippe Frédéric de Dietrich, de l'Acadèmia de Ciències. Comissari del rei de França. Va viatjar als Pirineus per escriure la *Description des Gites de Minérai des Pyrénées*, llibre publicat l'any 1766. Amic de Ramond de Carbonnières. Va ser alcalde d'Estrasburg.
- Baró de Lassus:** Marc-François Bertrand de Lassus. L'any 1772 va manar construir el primer palauet a les Allées d'Etigny.
- Paul Bouleau:** farmacèutic de Luishon que havia estudiat a París. Va obrir la seva botiga a les Allées d'Etigny l'any 1773; lloc de visita obligada per als viatgers il·lustrats. Va arribar a ser alcalde de Luishon.
- Arthur Young:** agrònom, economista i escriptor anglès. L'any 1787 va sortir de Luishon per tal de fer un viatge a Catalunya (*Tour in Catalonia*) que va ser publicat per primera vegada aquell mateix any als *Annals of Agriculture*.
- Lazowski:** Claude François Lazowski, il·lustrat d'origen polonès, militar, polític i inspector de manufactures, company d'Arthur Young.

Duc de la Rochefoucauld: François Alexandre Frédéric de la Rochefoucauld. Aristòcrata, militar i polític. L'estiu de 1787 va anar a prendre les aigües a Luishon.

Sansi, notari d'Estერი: personatge inspirat en la il·lustre nis-saga de notaris Sansi-Ramon, d'Estერი d'Àneu. Suposat parent de Francesc Sansi, alcalde de la població que, l'any 1725, va anar a les Muntanyes Maleïdes per veure el prodigi dels homes i animals convertits en pedra.

Cortada: col·leccionista d'art de Barcelona. (Personatge de ficció.)

Pere Serra i Postius: cronista, historiador, folklorista, vene-dor de teles i caçador de meravelles. L'any 1745 va publicar el llibret *Siete maravillas raras del Principado de Cataluña*. Membre de l'Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona. A la novel·la buscava les tres forques màgiques de Catalunya.

Simon Gicharnaud: guia de muntanya que va acompanyar a Ramond de Carbonnières. Era del petit poble d'Esterre (Estèrra), a la vall de Barèges (Varètja). Va treballar també per els científics Reboul i Vidal.

Rondo: Gregorio Taula, àlies Rondo o Arrondou. Guia del poble de Gèdre (Gèdra) on es va establir, diuen que procedent de terres hispanes.

Marquès de la Tallada Espinàs: una picada d'ullet a aquell marquès guillat de la Tallade-Espinasse que, a la novel·la *El perfum*, decideix intentar pujar el Canigó enmig de l'hivern en busca del fluid vital i l'eterna joventut. (Personatge de ficció.)

Antón: ermità del refugi d'Artiga de Lin. L'antic refugi, avui desaparegut, estava situat més o menys on avui hi ha la capella i el centre d'interpretació d'Artiga de Lin. (Personatge de ficció.)

Henri Reboul: geòleg, químic i polític, membre de l'Acadèmia de Ciències de Tolosa. L'any 1817 va batejar la punta més alta de les Muntanyes Maleïdes com a Aneto, manlle-

vant el nom del llogarret que es trobava a menys distància i que ha perdurat fins avui.

Jacques Vidal: astrònom i enginyer de Tolosa, membre de l'Acadèmia de Ciències.

Capità Heredia: Vicente de Heredia i Alemán, militar i naturalista, fill de Graus, a Osca. Va ser pioner en pujar diversos cims dels Pirineus. Va fer negocis amb el comte de Beust i va treballar amb Reinhard Junker.

Don Alejandro: governador de Benasc. (Personatge de ficció.)

Marsialet: àlies *Marsialetdancils*. Contrabandista que va abandonar el clan deth Horcalh per anar a treballar per al comte de Beust. (Personatge de ficció.)

Titbuers: capatàs de la fabrica d'azur i home de confiança del comte de Beust. (Personatge de ficció.)

Junker: Louis-Philippe Reinhard Junker. Militar del cos d'enginyers geògrafs del rei de França. Membre de la comissió de delimitació de la frontera entre França i Espanya. El 1787 Junker i Heredia van iniciar els seus treballs i no se sap amb certesa fins on van arribar.

Rosalie: Marguerite Joséphine Rosalie, germana de Ramond de Carbonnières. Es va casar amb el doctor Borgella, metge de l'hospital militar de Barèges i de l'estació termal.

Francisco de Zamora: magistrat destinat a Catalunya. Escriptor i viatger. Suposat autor de *Viaje por el Alto Aragón*, crònica en què s'explica un viatge a la vall de Benasc el novembre de l'any 1794.

Baró de Lapeyrouse: Philippe-Isidore Picot de Lapeyrouse. Naturalista, botànic, polític i erudit de Tolosa. Enemistat amb Ramond per temes científics i personals. El 1797 tots dos havien intentat el Mont Perdut sense èxit. El 1801 va enviar Ferrière a la Maladeta, rere els passos de Ramond. A la novel·la, és el mateix Lapeyrouse qui ho prova l'any 1806, any en què un viatger desconegut va anar a la Maladeta acompanyat per François Raygot.

Antoine Ferrière: Jardiner en cap del jardí botànic de Tolosa, a l'Acadèmia Central, i col·laborador del mestre Lapeyrouse. L'any 1801 va fer el segon intent conegut a la Maladeta.

Duquessa de Alba: Maria del Pilar Teresa Cayetana de Silva y Álvarez de Toledo. La XIII duquessa d'Alba, que Goya va pintar l'any 1795. Va finançar la construcció dels Banys de Benasc. Segons deien, s'entenia amb el militar benasqués Antonio Cornel Ferraz.

Cordier: Pierre Louis Antoine Cordier, geòleg de l'escola de mines. Va fer el tercer intent conegut a la Maladeta.

Bruun Neergaard: jove escriptor danès, company d'expedició de Cordier.

Lorenzo Villers: botànic establert a la Val d'Aran. Capità de cavalleria al servei del rei Joseph Bonaparte.

Xatart: Bartomeu Xatart. Botànic del Vallespir expert en la flora pirinenca. Va estudiar farmàcia a Perpinyà i a Montpeller, i va ser alcalde de Prats de Molló i La Presta.

De Candolle: Augustin Pyramus de Candolle. Botànic que va fer el cinquè intent a la Maladeta, l'any 1807. Aquell mateix any va fer també la primera ascensió coneguda al cim del Montcalm, a l'Arieja.

Dumège: personatge inspirat en el militar, arqueòleg i historiador Alexandre Dumège de La Haye. Antiquari, col·leccionista i historiador que, a la novel·la, esdevé un perfecte caçador de meravelles.

Rafèu: hostaler de l'espitau de Vielha, també anomenat Sant Nicolau dels Pontells, edifici que encara existeix a la boca sud del túnel de Vielha, al costat de la capella de Santa Quitèria. (Personatge de ficció.)

Antonio: forense de Benasc. (Personatge de ficció.)

Pierre Barrau: guia de Luishon que va acompanyar Friederich von Parrot al cim de la Maladeta l'any 1817. Va morir en aquesta muntanya al caure dins d'una esquerdada de la glacera l'any 1824. Històricament se li han atribuït tots els pri-

mers intents a la Maladeta, amb Ramond, Ferrière, Cordier, el senyor X i també de Candolle, tot i que en realitat va ser François Raygot.

Alfred Tonnellé: metge, afeccionat a l'art i a la filosofia. Va fer la primera ascensió coneguda a La Forcanada l'estiu de 1854. Va morir de febre tifoide al cap de pocs dies.